

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:3132

av **Saila Quicklund (M)**

Kraftigare tag mot dopning och kosttillskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga bildandet av en nationell oberoende antidopningsorganisation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket kan ta ett samlande ansvar i det fortsatta arbetet kring att förhindra farliga substanser i kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på tillverkare och distributörer att anmäla sina produkter till Livsmedelsverket innan de saluförs och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket ska kunna besluta om saluförbud på hälsofarliga kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur Livsmedelsverket mer konsekvent bör utnyttja läkemedelslagens möjligheter att klassificera läkemedelsnära substanser som läkemedel och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Folkhälsomyndigheten bör beakta förekomsten av hälsofarliga substanser i kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till riktade utbildningsinsatser mot idrottande ungdomar om riskerna med kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Gällande antidopningarbetet är det nu dags att lyfta blicken utanför den professionella elitidrottens ramar. Idag intas preparat som utövarna inte har kännedom om kan innehålla otillåtna substanser. Det är dags att på nytt aktualisera frågan om att skapa en fristående Nationell antidopningsorganisation (Nado).

Därtill måste myndigheterna i det fortsatta arbetet kring att förhindra farliga substanser i kosttillskott samverka tydligare och där bör Livsmedelsverket ta det samlade ansvaret. Sverige ska liksom andra EU-länder kunna ställa krav på tillverkare och distributörer att anmäla sina produkter till Livsmedelsverket, innan de saluförs. Vidare ska inte bara kommunerna utan även Livsmedelsverket kunna besluta om saluförbud på hälsofarliga kosttillskott. Det är några förslag som regeringen bör beakta.

En oberoende nationell antidopningsorganisation – Nado

Runt 15 procent av all kosttillskott som säljs på nätet innehåller steroider. Att användningen av anabola steroider förekommer nu allt mer bland vanliga motionärer, gör dopingfrågan mer till ett folkhälsoproblem än bara ett idrottsproblem. Trots att majoriteten av alla dopningsfall i Sverige upptäcks bland styrketränande motionärer, riktas bara runt 10 procent av alla 3 000 tester mot denna grupp. Vi ser även en oroande trend att även kvinnor börjar synas i statistiken. Därför måste antidopningsarbetet ta ett bredare grepp.

Inom ramen för organisationen World Anti-Doping Agency (Wada) har världsdopningskoden, World Anti-Doping Code (WADC) utvecklats, där de idrotter och länder som är anslutna till Wada, ska följa koden. Sedan OS i Aten 2004 måste varje deltagande nation skriva under koden för att få delta. Tillkomsten av WADC har lett till att man inom ramen för FN-organet Unesco har enats kring en internationell dopningskonvention. Wadas rapport i december 2016, där det avslöjades att över 1 000 ryska idrottare, som tävlat i sommar-OS, vinter-OS eller Paralympics har varit inblandade eller dragit nytta av manipulerade prover, sänder en viktig signal att världsidrotten tar antidopningsarbetet på högsta allvar.

Den statliga utredningen ”Antidoping Sverige – En ny väg för arbetet mot doping” (SOU 2011:10) föreslog att man ska undersöka möjligheten att bilda en fristående nationell antidopningsorganisation. Detta med ett delat ansvar mellan staten och idrottens centrala organisation. Utredningen kom till många relevanta slutsatser.

Två huvudsakliga anledningar till en fristående nationell antidopningsorganisation lyfts fram. En anledning är världsdopningskoden, inte finns något krav på att idrottens antidopningsarbete ska ligga utanför själva idrottsrörelsen. Det kan leda till att exempelvis en elitidrottsutövers misstänkta missbruk inte utreds eller bestraffas. Just detta har enligt utredningen föranlett bildandet av en fristående nationell antidopningsorganisation i Danmark, Norge och en rad andra europeiska länder.

Den andra anledningen att skilja antidopningsverksamheten från Riksidrottsförbundet (RF) är att Europarådskonventionen mot doping inom idrott pekar på att all organiserad idrott omfattas av antidopningskonventionen, vilket inte är fallet med Sverige. En idrott som inte är ansluten till RF omfattas inte av någon statligt understödd antidopningsverksamhet, trots att idrotten verkar under ett internationellt förbund som har undertecknat världsdopningskoden.

Sverige är idag anslutet till två internationella konventioner mot doping inom idrotten, och staten anslår idag betydande bidrag till idrottens antidopningsverksamhet. Under 2017 anslår staten 32 miljoner kronor inom ramen för statens stöd till idrotten, för just denna verksamhet.

Arbetet mot doping i samhället bör helt klart lyftas upp på akademisk nivå. Därför är det viktigt att ett oberoende antidopningsinstitut knyts nära den akademiska forskningen, samt att man behöver driva ett aktivt upplysningsarbete i samarbete med gym och friskvårdsanläggningar och även koppla det till idrottsundervisningen i skolan.

Idrottsrörelsens frihet och självständighet är viktig. Dess trovärdighet är avgörande för statens tilltro till just dessa ideal. Det är en idrottsrörelse som enligt den genomförda statliga utredningen också önskar att en fri och självständig antidopningsorganisation bildas. Detta ska ske under ett gemensamt ansvarstagande mellan staten och idrottsrörelsen.

Tydligare kontroll av kosttillskott

Dagens Nyheter avslöjade i våras att ett kosttillskott som innehåller en dopingklassad substans säljs med etiketten ”Dopingfree”. Granskningen ledde till att tillskottet togs bort ur sortimentet hos den aktuella försäljaren. Riksidrottsförbundet har varnat för den aktuella substansen, inte minst för att många preparat är otillräckligt kontrollerade. Försäljningen av kosttillskott är idag en miljardindustri, men kommunerna som har huvudansvaret att kontrollera tillskotten saknar resurser till detta arbete. Följden är att vem som helst i princip kan sälja vilka preparat som helst utan tillsyn.

Muskelbyggare, prestationshöjare och fettförbrännare är några av produkter som lovar en starkare och slankare kropp. Många preparat innehåller dopningsklassade ämnen som dessutom kan vara hälsofarliga och beroendeframkallande. Kommunerna ställs här inför ett problem, då en produkt som fått saluförbud i en kommun fortsatt kan saluföras i en annan, där tillsynsansvaret är någon annans.

Det behövs 290 olika beslut i varje kommun för att en hälsofarlig produkt ska kunna plockas bort i hela landet. Till följd av bristande resurser hos kommunerna fokuseras tillsynen enbart på innehållsförteckningar och rutiner. Inga kontroller sker på innehållet. Det krävs inget godkännande från kommunen eller Livsmedelsverket, de senare har bara en stödjande roll. Ansvar på att innehållet är lagligt och korrekt ligger på tillverkaren. Vissa branschföreträdare pekar här ut Sverige som sämst i Norden.

Livsmedelsverket konstaterade i en granskning att bara 2 av 43 förpackningstexter uppfyllde de granskade märkningskraven. I 30 av 43 produkter ingick växter eller växtextrakt som kan innehålla hälsofarliga substanser. I 28 av produkterna påvisades substanser som kan ge biverkningar. Dessutom skulle åtta av produkterna kunna klassificeras som läkemedel, vilket är ytterst allvarligt.

De förslag som jag har lyft ser jag som nödvändiga för att snabbare kunna få bort kosttillskott som innehåller hälsofarliga substanser. Livsmedelsverket bör redan idag mer konsekvent utnyttja läkemedelslagens möjligheter att klassificera läkemedelsnära substanser som läkemedel. Dessutom bör Folkhälsoinstitutet beakta förekomsten av hälsofarliga substanser i kosttillskott.

Även idrottsrörelsens arbete kan stärkas än mer. Idag förekommer fall där idrottande ungdomar rekommenderas att inta kosttillskott. Därför behövs riktade utbildningsinsatser om riskerna med kosttillskott.

Slutsats

Förekomsten av doping och kosttillskott med hälsofarliga substanser har idag växt till en omfattning så att detta nu inte är enbart ett idrottsproblem, utan också ett folkhälsoproblem. Antidopningsarbetet bör lyftas utanför idrottens ansvar, Livsmedelsverket bör få en tydligare roll och dessutom möjligheten att kunna besluta om saluförbud, utan att varje enskild kommun ska behöva besluta om det. Moderaterna värnar idrottsrörelsens självständighet, men vi kan inte blunda för de problem som riskerar att växa till stora

samhällsproblem. Därför behövs ett tydligare grepp mot doping och hälsofarliga kosttillskott.

Saila Quicklund (M)